

EL LLEURE EDUCATIU D'ESTIU A LA CIUTAT DE BARCELONA

Guia de suport i
orientacions pedagògiques

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	3
PRESENTACIÓ DE LA GUIA	4
PUNT DE PARTIDA.....	5
UN ESTIU DIFERENT?	7
▪ EIX 1: EL GRUP D'INFANTS I ADOLESCENTS	7
▪ EIX 2: L'EQUIP EDUCATIU.....	8
▪ EIX 3: EL JOC I LES ACTIVITATS DE LLEURE I ESPORT COM A EINES EDUCATIVES ESSENCIALS	9
▪ EIX 4: ELS APRENTATGES	10
▪ EIX 5: LES RELACIONS SOCIALS I COMUNITÀRIES	11
▪ EIX 6: LA SALUT I ELS HÀBITS SALUDABLES.....	12
ORIENTACIONS PER A AQUEST PROPER ESTIU	13
▪ EIX 1: EL GRUP D'INFANTS I ADOLESCENTS	13
▪ EIX 2: L'EQUIP EDUCATIU.....	20
▪ EIX 3: EL JOC I LES ACTIVITATS DE LLEURE I ESPORT COM A EINES EDUCATIVES ESSENCIALS	25
▪ EIX 4: ELS APRENTATGES	29
▪ EIX 5: LES RELACIONS SOCIALS I COMUNITÀRIES	35
▪ EIX 6: LA SALUT I ELS HÀBITS SALUDABLES.....	39
QUADRE RESUM DE LES ORIENTACIONS	43
RECURSOS PER CONSULTAR	44
▪ Referències bibliogràfiques	44
▪ Recursos per utilitzar	45

INTRODUCCIÓ

Aquest estiu serà excepcional perquè arriba després d'un tancament de les escoles sense precedents, que també ha abastat la resta d'activitats educatives i de lleure fora dels centres i del temps lectiu, incloses les oportunitats de socialització informal dels infants, adolescents i joves amb els seus companys, amistats i familiars no directes.

Els efectes del confinament sobre els infants i adolescents han estat diversos. Per a alguns, ha implicat un cert grau de desconexió educativa que pot comprometre el desenvolupament educatiu a llarg termini i agreujar el risc de desafecció escolar i abandonament.

Per aquest motiu, ens agradaria que l'estiu també sigui excepcional quant a l'oferta de lleure educatiu. Amb més oportunitats, més diverses, més inclusives i més assequibles, i també amb una aposta explícita per reforçar els diferents aprenentatges i intentar compensar l'agreujament de les desigualtats educatives.

Voldríem que els casals, els campus i les activitats d'aquest estiu accentuessin la intencionalitat educativa que sempre han tingut. Això ho voldríem assolir incorporant estones i metodologies lúdiques amb un propòsit competencial, centrades en l'expressió oral, la lectura i el joc matemàtic, les quals han de ser compatibles amb el dret al temps lliure, el joc, l'esport i la vida comunitària que les activitats d'estiu han de garantir. No es tracta d'escolaritzar el lleure d'estiu, sinó de fer-lo més "nutritiu" en aprenentatges i hàbits.

A aquest efecte, posem a disposició de totes les entitats, direccions, monitores i monitors aquesta guia amb eines i propostes d'activitats, així com un servei d'acompanyament i assessorament pedagògic elaborats per bons coneixedors de l'àmbit del lleure educatiu.

A les pàgines que segueixen veureu que la guia no té, ni molt menys, la pretensió de prescriure com s'han de fer les activitats, ja que això no ho pot decidir ningú millor que les mateixes entitats, direccions, monitores i monitors.

Es tracta, més aviat, d'un conjunt d'eines per remenar, triar, adaptar i integrar a cada activitat, context i grup d'infants o adolescents, a fi que aquest estiu sigui una experiència vital enriquidora, divertida i compartida amb altres, com ho ha estat sempre, i alhora, un estiu de més oportunitats educatives que mai, especialment per a aquells que n'han estat més mancats durant aquest trimestre de confinament.

En tot cas, sabem que amb l'esforç de tothom que hi pren part, serà un estiu ben especial per als infants, adolescents i joves que hi participin, malgrat aquestes circumstàncies tan excepcionals que ens ha tocat viure.

PRESENTACIÓ DE LA GUIA

El que teniu a les mans és una guia d'orientacions per facilitar el treball als equips educatius que han d'assumir la planificació, l'execució i avaluació de les activitats de lleure per a aquest proper estiu per part de l'Ajuntament de Barcelona.

La voluntat no és altra que recollir, sistematitzar i presentar de manera clara, didàctica i pràctica aquelles recomanacions i pautes que l'experiència acumulada o les mateixes directrius establertes ens aconsellen a l'hora de portar a terme les activitats d'estiu. En cap cas es tracta d'un document normatiu que calgui seguir al peu de la lletra. Més aviat es pretén que esdevingui una eina útil que pugui ser de referència en diferents moments del procés de realització de les diferents activitats de lleure i esports. Es pretén que els equips hi trobin consideracions i idees per facilitar el seu treball o resoldre determinades situacions aparentment complicades.

Aquest proper estiu no ha de ser una excepció. La voluntat és oferir un programa de lleure i esport, si pot ser, encara millor que l'estiu passat. De fet, aquest és i sempre ha estat un dels nuclis descriptius del lleure educatiu: la millora constant i la implicació dels seus equips. És clar que la situació de pandèmia i l'impacte de la covid-19 no ho posa fàcil, però la voluntat és que, malgrat les limitacions que això comporta, els infants i adolescents de la ciutat gaudeixin d'unes activitats d'estiu amb la màxima atenció, qualitat i seguretat possibles.

És amb aquest propòsit que s'ha confeccionat aquesta guia. En ella s'hi recullen molts plantejaments que els equips educatius de les activitats de lleure i esports ja posen en pràctica habitualment i que els directors, directores i els monitors i monitores més experimentats coneixen bé. S'ha fet, però, un esforç per ordenar-ho i presentar-ho de manera que no ens oblidem de moltes d'aquestes recomanacions. L'objectiu és que les puguem tenir presents tant abans de l'inici de l'activitat, en el moment de la planificació i preparació del projecte, com també durant la seva realització, avaluació i tancament final. Per això es presenten seguint aquest eix de temporalitat.

Hi ha algunes recomanacions o pautes pensades especialment per orientar el treball en el nou escenari que imposen les mesures de distanciament i també per garantir la higiene i la salut en aquest nou context. Amb tot, aquestes no són, ni de bon tros, la major part de les recomanacions i propostes que aquí s'hi presenten perquè estem convençuts que, si bé aquest escenari de salut condiciona i determina les activitats, el més important i fonamental continua sent l'essència de tot plegat: fer gaudir els infants i adolescents a través del joc, del lleure i de l'esport, dels companys i les companyes i, amb tots aquests recursos, aprendre, créixer i poder tenir també aquest estiu un record inesborrable.

Aquesta guia està concebuda per a un ús pràctic i àgil i per això el seu disseny pretén ser visual i dinàmic. També el seu accés, ja que és accessible en format digital a través del web www.barcelona.cat/vacances, apartat activitats de lleure, casals d'estiu. Es preveuen també accions de comunicació parcial d'alguns dels seus continguts a través de les xarxes socials durant les setmanes en les quals hi hagi activitats educatives d'estiu.

PUNT DE PARTIDA

La Campanya d'activitats de vacances d'estiu per a infants i adolescents és una iniciativa consolidada, que s'organitza cada estiu des de fa trenta anys, entre l'Ajuntament de Barcelona i les entitats de l'àmbit del lleure, de l'esport, de la cultura i de l'àmbit sociosanitari. Aquestes dissenyen, gestionen i produeixen activitats d'educació en el lleure atractives i de qualitat durant el període de vacances d'estiu.

La majoria d'aquestes entitats també treballen al llarg de l'any per als infants i joves, i desenvolupen un rol molt important a la ciutat. Barcelona disposa d'una àmplia tradició en el camp del lleure educatiu, amb entitats molt diverses. Moltes d'elles són entitats de lleure educatiu de base comunitària, com esplais i caus, que fan una proposta inclusiva i integradora estratègicament clau per als interessos educatius de la ciutat. I des de l'Ajuntament de Barcelona es prioritza el dret dels infants, adolescents i joves a gaudir del lleure, reconeixent-ne tot el potencial per acompanyar en el desenvolupament personal i social de les persones que en gaudeixen.

L'oferta d'aquest proper estiu ha hagut de renunciar a algunes activitats de lleure i esport, per garantir així les condicions de seguretat que la situació de pandèmia imposa. Amb tot, l'oferta de places vol donar la màxima cobertura a la demanda que hi pugui haver, i per això s'ofereixen 387.754 places d'activitats amb inscripció (40.139 més que l'any 2019). Tot això també suposa un increment d'un 33,54% del pressupost destinat l'any passat a aquest pla. El Pla de barris també reforça la seva actuació per tal de donar l'oportunitat de gaudir d'aquestes activitats als infants i joves més vulnerables i s'activa un ampli sistema d'ajuts econòmics adreçats a les famílies que necessiten suport. A més a més, com cada any i en cas que sigui necessari, les entitats disposen d'un servei de monitors i monitores de suport, a través de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD), a fi de garantir la inclusió dels infants i joves a les activitats d'estiu.

Les activitats que s'ofereixen enguany estan organitzades per 503 entitats de lleure que col·laboren amb l'Ajuntament en aquest programa, i són molt variades en temàtica i format.

El sector de lleure educatiu evidencia una sòlida trajectòria que demostra la seva riquesa i diversitat d'agents, promotors i discursos (Rocha-Scarpetta, 2019; Morata *et al.*, 2019; Armengol, 2012; Trilla, 2012) que han fet palesa la important funció que avui exerceixen. Fent una esforç de síntesi, es pot dir que a través de les propostes de lleure educatiu i esports s'aconsegueix el següent:

- S'aprofundeix en l'educació d'uns valors necessaris per a la justícia social, la igualtat o la transformació social.
- Es proporciona un excel·lent marc democràtic de participació i d'aprenentatge per conviure en comunitat.
- S'afavoreixen processos de cohesió social.
- Es treballa l'educació emocional i l'autonomia personal.
- S'afavoreix el desenvolupament de competències i habilitats personals i socials.

- Es promou el coneixement en la mesura que permet descobrir, entendre i comprendre el món.
- Es facilita la conciliació de la vida familiar.

La voluntat de l'Ajuntament de Barcelona és configurar una oferta de lleure educatiu equitativa i inclusiva, i a l'abast del conjunt d'infants i adolescents. També, fer-ho amb la màxima garantia de qualitat dins les possibilitats i recursos disponibles. En aquest sentit, aquesta guia també s'inspira en alguns dels materials i recursos que han fet aportacions significatives amb la voluntat de contribuir a millorar la qualitat d'aquests projectes i les seves activitats. S'ha evidenciat que el lleure educatiu afavoreix el desenvolupament en moltes altres dimensions personals i d'habilitat per a la vida. Per exemple, el treball realitzat per Valls, Créixams, Borison i Font (2007) destaca la importància del creixement personal, el treball en equip, la responsabilitat, la gestió de les relacions personals i les habilitats comunicatives. En una direcció semblant, l'aportació de Marzo, Pulido, Morata i Palasí (2019) reafirma moltes de les competències esmentades a partir de les metodologies participatives que sovint s'utilitzen en el lleure educatiu, i insisteix en les millores significatives dels infants en àmbits específics com ara les matemàtiques i la llengua.

L'Aliança Educació 360 (2019) també ha insistit en aquesta direcció, presentant un material que aprofundeix en les competències transversals que els infants i adolescents aprenen a través de les activitats de l'educació en el lleure. Parteixen de les set competències transversals que la UNESCO proposa (Marope, Griffin i Gallagher, 2018): *Aprenentatge al llarg de la vida, autogestió, ús interactiu d'eines i recursos diversos, interacció amb els altres, interacció amb el món, transdisciplinarietat i multialfabetització*. En cada cas s'evidencia la contribució del lleure per al desenvolupament específic de cada competència i es presenten exemples d'accions i activitats que permeten realitzar-ne aprenentatges específics.

El conjunt d'aquests materials i recursos, entra d'altres, poden ser documents de consulta, inspiració o formació per als equips educatius d'aquest estiu. Al marge, és important també, en la mesura del possible, no perdre de vista la dimensió i globalitat de la ciutat amb el conjunt d'agents i serveis que la componen. I és que, de fet, sabem que només des d'aquesta dinàmica de complementarietat, a partir de la coordinació i gestió d'iniciatives i programes, podrem parlar d'actuacions de qualitat en el lleure i de ciutats educadores amb tota la seva profunditat i possibilitats d'acció. En aquest sentit, també està prevista l'obertura durant l'agost de 25 biblioteques, 20 centres cívics i 20 patis oberts, equipaments que normalment estaven tancats aquest mes.

UN ESTIU DIFERENT?

És evident que aquest estiu no serà igual que el dels anys anteriors. Per respondre a la qüestió que encapçala aquest apartat, ens proposem oferir elements de valor orientats a minimitzar els impactes que la situació de pandèmia pot suposar en els projectes i les activitats de lleure educatiu i esport. Volem contribuir a fer més fàcil i segura la posada en pràctica de les activitats d'estiu, de manera que disposin de les condicions pedagògiques més adients. Per tant, des del punt de vista pedagògic, ens proposem atendre aquelles necessitats que podem preveure, si cal, avançant-nos a les possibles situacions que poden requerir una actuació diferent. Per això, situem i analitzem els principals elements diferencials.

Per tal d'endregar l'anàlisi, ens guiem a partir de sis eixos de treball que ofereixen una anàlisi completa i un marc d'acció comú. A cada un dels eixos s'hi vinculen els elements que hem considerat de valor i connectats a les diferents propostes i iniciatives de lleure educatiu i esportiu d'aquest estiu. Cal dir que, a banda dels sis eixos que proposem, hem tingut en compte, en cada un d'ells, la importància de la dimensió socioemocional, perquè pensem que mereix una consideració transversal, més encara aquest proper estiu atenent la situació viscuda durant els mesos d'aïllament.

Si bé aquests eixos de treball ja són presents en les activitats d'estiu d'anys anteriors, aquest any convé reforçar-ne el treball i la intensitat pedagògica. A continuació, els justifiquem i situem els objectius que, des del nostre criteri, caldria tenir presents a l'hora de planificar, posar en pràctica i avaluar les activitats d'estiu.

EIX 1: EL GRUP D'INFANTS I ADOLESCENTS

Aquest estiu ens trobarem grups d'infants i adolescents amb vivències molt diferents davant aquesta situació totalment nova de confinament i distància social en les relacions. Poden haver tingut una bona experiència en alguns casos, havent compartit temps de qualitat en família, i en altres casos, per diferents raons, potser no ha estat així (pare o mare treballant, assumint rols que no els pertoquen...). A més, l'impacte d'aquesta crisi encara està per mesurar, però ja és evident que en algunes situacions suposa greus dificultats econòmiques i conseqüències manifestes també en el terreny emocional (angoixa, tristesa, por...).

Seran, doncs, presents les conseqüències del confinament amb una afectació en: el procés de socialització, les rutines i els hàbits, el desenvolupament de les diferents dimensions de la persona (social, intel·lectual, emocional, física, i fins i tot pel que fa a valors). Ens caldrà tenir present que els ha canviat tot allò que té relació amb l'escola i potser també el sentit o significat del que és l'estiu. Probablement farà temps que no veuen ni juguen amb molts dels seus amics, potser es retrobaran per primer cop en les nostres activitats d'estiu. Potser faran l'activitat d'estiu a la seva escola i tindran la sensació de tornar una mica a la normalitat i d'estar en un espai segur que coneixen, però en altres casos potser tot els serà nou. Alguns infants poden estar angoixats perquè no s'han pogut acomiadar de la seva escola, els seus companys i mestres i,

potser, canvien d'escola el curs vinent. Tot plegat és molt comprensible que tingui incidència d'alguna manera i que pugui generar en alguns casos dificultats de relació, de gestió dels conflictes o augment d'aquests.

Hem de considerar, també, que durant el confinament pot haver empitjorat la salut mental d'alguns infants amb malalties prèvies o poden haver-se'n desenvolupat de noves. En els casos d'infants i joves amb diversitat funcional, es poden manifestar conseqüències més severes en aspectes, per exemple, físics o de relació. En alguns casos aquests infants i joves, per les seves necessitats o per l'absència d'accés a la tecnologia, han vist reduïda la gent amb qui interactuar i relacionar-se, i han estat tot aquest temps sense més contacte que la gent amb qui conviuen.

Pel conjunt d'aquests factors, val la pena que aquest estiu posem més atenció a fer un bon acompanyament al grup d'infants i adolescents i que estiguem alerta per detectar canvis de comportament que puguin evidenciar o explicar aquesta diversitat de situacions i demandes.

Proposem plantejar-nos quatre objectius en relació amb el grup d'infants i adolescents:

- Conèixer la situació dels infants i joves per poder-los acompanyar de manera més personalitzada assegurant estratègies d'equitat i inclusió.
- Crear espais de confiança, de benestar i d'aplicació pràctica dels propis drets.
- Enfortir el sentit de pertinença a un grup i a una comunitat.
- Reforçar els valors de convivència i respecte.

EIX 2: L'EQUIP EDUCATIU

Les persones que formem part de l'equip també hem estat confinades i estem en alerta sanitària, amb tot el que això suposa no només en el terreny ocupacional (estudis o treball), sinó també emocionalment i psicològicament. Els àmbits d'impacte d'aquesta situació poden ser també molts. Hi haurà qui tingui més necessitat de relacionar-se amb els seus amics i amigues, de fer activitats a l'aire lliure, de treballar, etc. És possible que les situacions familiars dels mateixos companys de l'equip educatiu puguin ser complicades en l'àmbit econòmic o de salut.

Els equips educatius d'aquest estiu ens trobarem davant aquesta realitat que exigirà algunes adaptacions en la nostra tasca socioeducativa. En la majoria dels casos hi haurem de respondre de la manera habitual, potser adaptant alguna pauta o rutina, però, essencialment, amb la mateixa intencionalitat. És probable que siguem referents d'un mateix grup i haurem de trobar vies perquè aquest compromís no es converteixi en cap càrrega ni excés de responsabilitat.

Les persones encarregades de liderar les activitats tenim un paper clau sempre. Haurem de posar en pràctica un estil de lideratge que ens permeti gestionar la nova normativa i assegurar que l'equip i els participants la compleixin. Haurem d'atendre un possible increment de la necessitat de coordinació entre monitors i monitores i també amb altres entitats per tal de fer front a l'emergència social; i, a la vegada, haurem d'estar atentes i atents a cohesionar tot l'equip.

Proposem plantejar-nos dos objectius en relació amb l'equip educatiu:

- Aconseguir equips educatius cohesionats, conscients de les limitacions i mesures excepcionals, però molt motivats i engrescats per assegurar que també aquest estiu es converteixi en un record gratificant inesborrable.
- Posar a l'abast de l'equip educatiu el suport emocional i psicològic que faci falta per assegurar la màxima atenció de qualitat.

EIX 3: EL JOC I LES ACTIVITATS DE LLEURE I ESPORT COM A EINES EDUCATIVES ESSENCIALS

A causa de les noves mesures d'higiene i salut, els espais, els materials, els horaris o el nombre de participants es veuran afectats. Malgrat tot, les activitats educatives són l'eina de què disposem com a equips educatius per reforçar els aspectes que cal treballar en qualsevol proposta de lleure i esport. El repte d'aquest estiu és assegurar la màxima qualitat pel que fa a l'aspecte lúdic i educatiu de les activitats per fer front a l'actual situació excepcional.

Per exemple, ens trobarem amb la necessitat de molta activitat física i aire lliure en infants i joves. I, també, amb la necessitat d'expressió, tant d'emocions com d'inquietuds creatives, atenent que no sempre, i més encara durant el confinament, s'haurà pogut accedir a materials plàstics o artístics.

Proposem plantejar-nos el següent objectiu en relació amb el joc i les activitats de lleure i esport:

- Portar a terme activitats molt variades que incloguin adaptacions a les condicions sanitàries, assegurant el desenvolupament integral dels participants i posant l'èmfasi en la dimensió física i creativa.

EIX 4: ELS APRENTATGES

Durant els mesos de confinament s'han incrementat les desigualtats educatives entre infants i joves. El seguiment desigual de les tasques escolars ens situa davant un escenari en el qual els aprenentatges fets al llarg d'aquest mesos han estat desiguals. Són moltes les raons i els factors que ho expliquen. Per exemple: les possibilitats d'accés als recursos tecnològics, les possibilitats familiars a l'hora d'acompanyar infants i joves a l'activitat escolar des de casa, les competències lingüístiques de les famílies coincidint o no la llengua materna amb la de l'escola, etc. En comú, aquesta situació ha posat en evidència algunes de les iniquitats educatives que ja arrossegàvem, així com el neguit de moltes famílies en relació amb l'adquisició d'aprenentatges bàsics i instrumentals per part de les seves filles i fills.

Si bé les activitats d'estiu són essencialment activitats contextualitzades en el lleure educatiu i l'esport, els equips educatius poden també contribuir a fer que des de la seva essència i identitat es complementin alguns aprenentatges vinculats a l'escola. Fer-ho ajudarà molts d'aquests infants i joves a seguir connectats amb l'aprenentatge de l'escola, i facilitarà a més la seva nova vinculació a partir del proper setembre. Sabem que les activitats d'estiu sempre han afavorit el desenvolupament de coneixements instrumentals i competències per a la vida. Potser aquest estiu hem de prendre més consciència d'aquest valor i posar atenció en certs aprenentatges instrumentals, a través de l'essència i manera de fer de les mateixes activitats d'estiu. Així, des del lleure educatiu i l'esport, contribuirem a minimitzar els impactes d'aquest confinament, sobretot pensant en aquells infants que més ho necessiten. Per això, un dels factors essencials és la relació amb l'escola.

Proposem plantejar-nos dos objectius en relació amb els aprenentatges:

- Crear espais i condicions favorables per a l'equitat educativa, contribuint a fer que infants i joves desenvolupin competències bàsiques i reforcin coneixements instrumentals.
- Compartir amb els altres agents educatius (família i centres educatius) quines són aquestes competències i aprenentatges.

EIX 5: LES RELACIONS SOCIALS I COMUNITÀRIES

L'impacte d'aquesta situació excepcional també ha afectat algunes de les relacions entre els infants i els agents de socialització bàsics. Per exemple, hem vist com les relacions amb els i les mestres, els avis i àvies, els tiets i tietes o les amistats s'han allunyat dia a dia. També, com pares i mares han hagut d'esforçar-se, des de casa, per a l'acompanyament escolar. Si bé altres agents de socialització com les noves tecnologies han pres molta força, en comú els infants i joves han reduït molt les seves relacions interpersonals i presencials amb altres membres de la seva comunitat o barri. Fins i tot, les sortides al carrer són encara molt pautades i no faciliten el joc o la relació. De fons, hem viscut en un espai físic molt petit i limitat, però amb accés a tot un univers virtual que no sempre és fàcil d'analitzar críticament. Venim, doncs, d'un període d'aïllament que ha reduït les llibertats i pràctiques de socialització.

Al mateix temps, podem destacar les possibilitats educatives que ens ofereix l'experiència viscuda i el sentiment de vivència compartida. Convé, doncs, que des de l'acció educativa enfortim aquesta dimensió comunitària com a condició bàsica per a la generació d'experiències vivencials i d'aprenentatge significatiu per als participants.

Proposem plantejar-nos quatre objectius pel que fa a les relacions socials i comunitàries:

- Potenciar les relacions d'infants i joves amb el seu grup d'iguals i amb altres adults referents.
- Recuperar l'espai públic (carrers, places, parcs) i els equipaments (museus, biblioteques, ludoteques, centres de recursos, centres culturals) sempre que sigui possible.
- Recuperar la vinculació dels i les participants amb agents de la seva comunitat de referència, contribuint a restablir la xarxa comunitària.
- Contribuir a millorar l'entorn proper des d'accions de base comunitària i de cooperació.

EIX 6: LA SALUT I ELS HÀBITS SALUDABLES

Durant el confinament s'ha produït un impacte també en l'estat de salut d'infants, joves i adults en totes les seves dimensions (física, psicològica, emocional...). Per exemple, el terreny dels hàbits saludables (rutines, horaris, hores de son o alimentació) s'ha vist també afectat i depenent de la situació de cada infant i adult l'afectació pot haver estat més positiva o negativa, però, d'una manera o altra, hi ha hagut canvis.

El repte que tenim en aquest àmbit és posar en pràctica durant aquest estiu la normativa que especifica les condicions d'higiene i seguretat sanitària. La idea central d'aquest eix és considerar que totes les persones implicades en les activitats d'estiu, tal com recomana l'OMS, som agents promotors de salut i caldrà que, com a equips educatius, ens dotem d'eines i de les millors condicions per fer-ho possible.

Proposem plantejar-nos quatre objectius en relació amb la salut i els hàbits saludables:

- Assegurar el benestar global dels infants posant molta importància en el restabliment de rutines i hàbits saludables.
- Conèixer i aplicar els protocols de salut i seguretat, tant per part de l'equip educatiu com fent-ne partícips els participants.
- Adaptar tot el funcionament de l'activitat a la nova normativa (espais, horaris, materials, organització).
- Actuar de manera ràpida i eficaç assegurant el control del contagi.

ORIENTACIONS PER A AQUEST PROPER ESTIU

En aquest apartat presentem 56 propostes sobre com treballar i incidir en els àmbits d'influència de cada un dels sis eixos esmentats. Es tracta d'orientacions pràctiques que són concebudes com a elements de referència per incorporar, segons es vegi necessari, a l'hora de planificar i dur a terme les activitats i els projectes dissenyats. Cada orientació incorpora un codi per identificar el moment en què caldria aplicar-la:

	Orientacions prèvies a l'inici de les activitats d'estiu
	Orientacions per seguir en el transcurs de les activitats d'estiu
	Orientacions pensades per als últims dies d'activitats d'estiu o per a les setmanes posteriors

De les **56 orientacions**, n'hem destacat 24 que —malgrat que totes siguin importants— són aquelles que aquest estiu mereixen una atenció especial. En aquests casos, el codi anterior té forma d'estrella, i al quadre resum del final les trobareu també ressaltades:

EIX 1: EL GRUP D'INFANTS I ADOLESCENTS

	Eix 1: El grup d'infants i adolescents	
	Què podem fer?	1.1. Establim un calendari previ a l'inici de les activitats, que inclogui reunions i gestions per a la recollida d'informació dels i les participants
	Com ho podem fer?	• Detectem quines persones ens poden aportar informació rellevant ✓ Contactem amb professionals de diferents àrees (serveis socials, entitats o escoles). • Pactem amb elles un sistema de comunicació ✓ Trobem, per a cada cas, la millor via de contacte: reunions, trucades, correu electrònic, entre d'altres. • Utilitzem la informació per fer la programació ✓ Pensem com podem personalitzar a través de la informació la programació educativa posant al centre els i les participants.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.2. Elaborem un recull de serveis del barri
Com ho podem fer?	• Fem una llista dels serveis propers que poden ser útils ✓ Pensem que serveis com els serveis socials, el centre d'atenció primària, l'Oficina d'Atenció Ciutadana o altres entitats ens poden ser útils per orientar-hi alguna família en el cas que ho necessiti. ✓ Pensem a validar o contrastar aquesta llista amb professionals municipals com ara personal tècnic d'educació i joventut del territori. Ens poden ajudar a ampliar-la i compartir-la amb altres professionals i projectes educatius del barri. • Tinguem clara la millor manera d'orientar les persones ✓ Contactem prèviament amb aquests serveis per saber, en el cas que sigui necessari, quina és la millor manera per orientar-hi les famílies interessades. Això inclou conèixer, si és possible, la tasca que executen, horaris d'atenció o una persona de contacte. • Convidem puntualment a les activitats un/a educador/a de carrer del barri o tècnic/a d'integració social de l'escola ✓ Ens ajudaran a fer acompanyament i detecció de necessitats a escala social.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.3. Posem en marxa diversos canals perquè la comunicació amb les famílies sigui àgil
Com ho podem fer?	• Diversifiquem els canals de comunicació per adaptar-nos a diferents realitats familiars ✓ Fem una previsió de possibles vies i canals, presencials i telemàtics, per assegurar la comunicació amb el conjunt de famílies. Per exemple, combinant reunions inicial, trucades telefòniques, WhatsApp, entrades i sortides al casal i, en casos especials, reunions individuals. ✓ Focalitzem en els aspectes que enguany són novetat arran de l'excepcionalitat. Per exemple, aprofitem per explicar protocols de funcionament. • Posem atenció en elements d'interès que milloren l'acció educativa ✓ Aprofitem les dades recollides al full d'inscripció o amb les converses inicials per detectar aquests elements d'interès.

	Per exemple, dificultats en la conciliació familiar, conèixer qui durà o recollirà els fill i filles a les activitats, aspectes bàsics com ara necessitats especials, malalties, intoleràncies, conductuals o rutines. ✓ Prenem decisions organitzatives i pedagògiques derivades de cada situació. Per exemple, reforçar rutines o decidir el tipus d'acompanyament amb les famílies que cal fer.
	• Tinguem presents les restriccions sanitàries i de distanciament físic ✓ Fem-ho, però garantint un tracte proper i càlid. • Marquem els moments d'entrada i sortida com a espais de comunicació essencials ✓ Estiguem presents i atents a aquests espais de transició. Pensem sobretot a aprofitar-los per comunicar-nos davant de situacions puntuals. També, amb aquelles famílies amb les quals per qüestions de temps, recursos o llengua, la comunicació no és tan accessible. ✓ Tinguem present que les entrades i sortides s'hauran de fer seguint la normativa, per torns i, si es pot, utilitzant espais diferenciats. I que caldrà habilitar, en la mesura que es pugui, l'espai d'entrada i sortida per fer-lo accessible a participants amb mobilitat reduïda.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

	Què podem fer?	1.4. Detectem quines són les situacions amb les quals hem de mantenir una relació constant i fluida amb la família
	Com ho podem fer?	• Establim canals de comunicació continuada amb les famílies de participants amb més necessitats educatives ✓ Compartim informació sobre el seguiment, orientacions que poden ser útils a l'equip educatiu i fem escolta activa a la família. • Mantenim una relació propera, sempre que es pugui, amb els professionals especialitzats que ja treballen amb aquests participants ✓ Establim pautes i aspectes per treballar a fi de personalitzar les activitats educatives previstes. • Vehiculem la informació a través de les monitores i els monitors de suport ✓ Donem importància a aquesta figura, ja que garanteix una atenció educativa més personalitzada. En cas que no hi sigui, és important pensar en com oferir suports pedagògics al grup de convivència en qüestió.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.5. Fem activitats inicials que, a través de diferents tècniques, permetin que els i les participants expressin com se senten
Com ho podem fer?	• Detectem el punt de partida de cada participant en el terreny emocional ✓ Disposem de diversitat de recursos per estimular l'expressió sobre la vivència del confinament. Per exemple, el dibuix, les paraules, la música, el teatre, la creació de còmics o l'elaboració de vídeos. ✓ Fem-ho incorporant transversalment a les activitats aprenentatges instrumentals com ara la competència lectora, oral o artística. • Acompanyem-los en la gestió de totes aquestes emocions ✓ Fixem-nos, durant aquests primers dies, en com participen tant en les activitats com en els espais informals o lliures. Parlem-hi i busquem dinàmiques que facilitin la relació i confiança: jocs de presentació, de confiança o de descoberta del grup. ✓ Siguem ben presents i parlem molt com a equip educatiu. Haurem de valorar allò que vagin expressant i decidint estratègies d'acompanyament.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.6. Reforcem, sobretot els primers dies, hàbits i rutines per a una pedagogia de la convivència
Com ho podem fer?	• Treballem hàbits que facilitin una bona convivència ✓ Posem l'èmfasi en aspectes relatius als hàbits i les rutines. Per exemple, amb el bon dia, demanar la paraula, esperar el torn, escoltar el que parla, donar les gràcies, etc. • Creem estratègies divertides que acompanyin els hàbits i les rutines d'higiene ✓ Pensem en diferents recursos creatius. Per exemple, utilitzem cançons per indicar l'hora de rentar-se les mans, o per acompanyar els moments que calgui recollir o ventilar l'espai.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.7. Proposem diferents espais de participació que permetin l'expressió d'idees i emocions
Com ho podem fer?	• Destinem espais, recursos i temps per valorar aspectes relatius al desenvolupament de les activitats ✓ Afavorim moments per expressar opinions i emocions respecte a les relacions dins el mateix grup i amb l'equip educatiu. Per exemple, en petits grups, assemblees setmanals o minireunions de valoració diàries. ✓ Pensem en estratègies que permetin l'expressió permanent. Pel que fa al material, per exemple, una paret dels desitjos o objectes simbòlics com ara caixes decorades. Dins les activitats, per exemple, donar protagonisme a participants específics amb una funció "especial" i que permeti copsar idees o emocions.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.8. Vetllem perquè l'aplicació de les mesures sanitàries i de distanciament suposin una vivència tan normalitzada i propera com sigui possible
Com ho podem fer?	• Mostrem-nos propers als infants i joves. La distància física no ha de convertir-se en distància social ✓ Tinguem en compte que elements de comunicació no verbal com el to de la veu, la gesticulació o la posició del nostre cos són recursos al nostre abast. Ens permeten transmetre emocions positives, estimació i proximitat tant a participants com a les famílies. • Proposem fórmules i llenguatges que enriqueixin la comunicació ✓ Generem espais càlids en els quals els i les participants hi puguin anar quan no se sentin bé o expressin alguna necessitat. ✓ Pensem a crear llenguatges propis a través de tallers de teatre o màgica, garantint que el conjunt de participants els puguin entendre i se'ls facin seus, tenint en compte possibles dificultats de comunicació. Fem-ho incorporant transversalment aprenentatges instrumentals com ara la competència lectora, oral o artística.

D

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.9. Preparem durant els primers dies activitats per enfortir el sentiment de pertinença
Com ho podem fer?	• Fem-nos nostre l'espai ✓ És recomanable que cada grup disposi d'espais propis per fer-hi activitats i deixar el material. ✓ Personalitzem-lo fent que cada participant hi contribueixi. • Creem elements identitaris del grup ✓ Escollim noms, símbols, cançons o altres elements que generin pertinença al grup de convivència. Fem-ho de manera participada entre nois, noies i equip educatiu.

D

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.10. Posem en pràctica estratègies de mediació entre iguals a l'hora de gestionar els conflictes que apareguin
Com ho podem fer?	• Treballem en positiu els conflictes ✓ Pensem que ben treballats els conflictes són una oportunitat per aprendre i créixer. ✓ Establim pautes per abordar-los i acompanyem els i les participants perquè puguin parlar, argumentar, escoltar, negociar i acceptar. ✓ Pensem en quins espais poden ajudar-nos a treballar-los i reconeixem davant el grup l'esforç de les parts en escoltar-se, negociar i acceptar. ✓ Analitzem en equip alguns conflictes distingint-ne certs aspectes. Per exemple, quina posició visible tenen les parts? Quin interès les mobilitza? Pensem que necessiten alguna cosa que a simple vista no veiem o no han expressat?

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.11. Preparem activitats de tancament que ens permetin reviure vivències positives amb participants i famílies
Com ho podem fer?	• Busquem activitats i materials que ens ajudin a fer un bon tancament de l'estiu ✓ Disposem d'un ventall ampli de recursos i eines que poden ser elaborades pels i les participants: vídeos, curtmetratges, coreografies, <i>lipdubs</i>, fotografies, poemes escrits o visuals, escrits, cançons, escultures o memòries visuals, entre d'altres. • Construïm-ho entre totes i tots i amb sentit educatiu ✓ Aprofitem moments del dia dins les activitats per preparar-ho. ✓ El procés d'elaboració pot ser pensat com una seqüència didàctica connectada a l'aprenentatge instrumental. Concretament, podem treballar la competència matemàtica, oral o lectora a través de decidir en grup la temàtica, el recurs per utilitzar i els continguts, així com la seva organització i elaboració. ✓ Pensem en equip com ho connectem en cada un dels passos que anirem fent. • Compartim-ho amb les famílies ✓ Pensem a compartir l'activitat de tancament amb les famílies. Pot ser també un bon moment perquè alguns participants posin a prova alguns dels aprenentatges fets al llarg de les activitats.

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.12. Generem estratègies i espais per comunicar-nos amb les famílies i fer un tancament de l'estiu
Com ho podem fer?	• Fem, si és possible, una reunió o una trucada final a cada família ✓ Valorem conjuntament com ha anat l'estiu. ✓ Assegurem que amb les famílies amb infants i joves amb més necessitats hi hagi algun tipus de traspàs. Sobretot, en relació amb allò que hem treballat durant l'estiu i aspectes específics dels i les participants. Podem fer-ho amb el guiatge del monitor o monitora que més el coneix. Fins i tot, i si és necessari o viable, elaborar un breu escrit final amb l'explicació dels aprenentatges fets i la seva valoració.

F

Eix 1: El grup d'infants i adolescents

Què podem fer?	1.13. Tanquem la comunicació i traspàs d'informació, si és possible, amb els professionals especialitzats amb qui s'ha establert contacte
Com ho podem fer?	• Fem una reunió o trucada final amb els i les professionals amb qui hem tingut relació ✓ Traspassem informació sobre aspectes rellevants de l'estiu. Per exemple, valoració general de les activitats, aprenentatges realitzats o necessitats detectades o relació amb les famílies. ✓ Pensem en quina informació necessita conèixer l'escola de referència a partir de l'inici de curs.

EIX 2: L'EQUIP EDUCATIU

A

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.1. Busquem espais informals i de distensió previs per a tot l'equip educatiu
Com ho podem fer?	• Donem importància a l'estat anímic de l'equip ✓ Facilem espais informals i distesos perquè tothom expressi com està, que ha fet durant el confinament o com afronta el repte del casal d'estiu. ✓ Pensem a preveure trobades únicament amb aquesta finalitat. Aprofitem també l'inici o l'acabament de les reunions.

A

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.2. Establim espais i canals de comunicació a partir dels quals l'equip intercanvi estratègies i resolgui dubtes
Com ho podem fer?	• Facilem materials de suport ✓ Creem un espai virtual on penjar orientacions, guies i recursos d'utilitat per al conjunt de l'equip. • Generem espais d'intercanvi i resolució de dubtes ✓ Aprofitem les reunions inicials de programació per compartir ✓ dubtes i alinear les diferents programacions sota un mateix plantejament.

A

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.3. Pactem rutines i pautes d'organització interna de l'equip educatiu
Com ho podem fer?	• Posem èmfasi en les rutines i els hàbits del mateix equip. Siguem efectius en el treball per realitzar. Compartim necessitats i disponibilitat i tractem des d'un inici el calendari i l'horari de les reunions, la seva durada i estructura, l'accés a la documentació, el registre de les actes, el control del material, o la distribució de responsabilitats, entre d'altres. • Respectem les necessitats personals de cada membre de l'equip educatiu ✓ Partim de la premissa que és possible que a l'equip no tothom tingui la mateixa formació, experiència o expectatives davant l'estiu. ✓ Pensem que podem trobar-nos que les situacions personals o familiars siguin complicades. Tinguem-ho present i procurem respectar aquestes diferències des d'un inici, clarificant les diferents situacions, disponibilitats, responsabilitats i compromisos per assumir.

A

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.4. Preparem un protocol d'ús d'espais i materials
Com ho podem fer?	• Acordem com farem la neteja i el manteniment de les zones comunes i del material compartit ✓ Tinguem cura de les condicions d'higiene i desinfecció dels recursos compartits. També, de les qüestions d'ordre i manteniment del material. Tractem conjuntament aquestes qüestions i distribuïm les responsabilitats. • Compartim els protocols amb l'equip ✓ Facilem conèixer com s'ha de procedir. Per exemple, tinguem impreses les pautes o els protocols fent que siguin accessibles.

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.5. Coordinem-nos amb altres equips educatius d'estiu per compartir l'experiència i resoldre dubtes
Com ho podem fer?	• Pensem que de vegades pot ser positiu compartir preocupacions o idees ✓ Identifiquem altres responsables de casals amb qui compartim formats d'activitats similars. Ja sigui presencialment com virtualment, l'establiment d'aquesta coordinació pot enriquir l'acció educativa.

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.6. Mantinguem-nos connectats i en xarxa amb altres serveis
Com ho podem fer?	• Tinguem present que disposem d'un servei d'assessorament i consulta sobre temes sanitaris ✓ Utilitzem-lo per fer consultes i resoldre dubtes: ens donarà tranquil·litat i seguretat. • Mantinguem un contacte continuat amb diferents referents ✓ Identifiquem altres agents que poden acompanyar-nos, assessorar-nos o resoldre dubtes. Per exemple, direccions d'altres casals, entitats o organismes públics encarregats de la campanya d'estiu.

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.7. Mantinguem la constància de les reunions d'equip d'acord amb les pròpies necessitats
Com ho podem fer?	• Busquem espais per programar i debatre sobre temes pràctics ✓ Planifiquem una reunió setmanal per revisar el seguiment dels diferents protocols, l'aplicació de canvis i la seva relació amb la programació educativa. ✓ Posem l'èmfasi a assegurar la coherència en el conjunt de la programació educativa tot i treballar per grups de convivència. ✓ Reforcem a les reunions els elements positius que aporta el treball en grups de convivència. Per exemple, establim diferents estratègies per fer un acompanyament personalitzat dels i les participants. • Pensem en estratègies que reforcin la cohesió interna de l'equip ✓ Cuidem-nos i fem el possible perquè tothom estigui a gust. Compartir emocions, preocupacions i èxits sempre ajuda. Per exemple, podem habilitar una pissarra o bústia a la sala de monitores i monitors per tal que durant la setmana tothom pugui deixar-hi comentaris i, al final de la setmana, es comparteixin. • Promovem trobades informals i d'esbargiment de l'equip ✓ Pensem que poden ser fora de l'espai i horari d'activitat. Segur que ens ajuden a cuidar-nos emocionalment.

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.8. Donem importància a la reunió de tancament i valoració de les activitats d'estiu
Com ho podem fer?	• Donem veu a tothom ✓ Tinguem en compte que és important que tothom tingui l'oportunitat d'expressar les seves opinions i contrastar-les amb la resta d'equip. • Fem un valoració general i pensem, especialment, a qui volem fer retorn d'algun aspecte ✓ Tinguem presents determinades famílies o altres professionals d'entitats o de l'escola. • Compartim els resultats de la valoració amb els responsables de la campanya d'estiu ✓ Fem que quedi per escrit i fem arribar les conclusions a la direcció de l'entitat organitzadora i els organismes públics que organitzen la campanya d'estiu.

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.9. Fem una cloenda de l'activitat d'estiu amb l'equip, tan motivadora i especial com sigui possible
Com ho podem fer?	• Busquem una activitat motivadora ✓ Pensem en una activitat especial que interpel·li el conjunt de l'equip, amb un component important d'esbarjo i diversió. • Aprofitem per compartir vivències ✓ Fem un tancament positiu de tot el que s'ha viscut. Aquesta activitat de cloenda amb l'equip té una funció d'acompanyament emocional. • Agraïm-nos el suport ✓ Pensem que l'estiu és intens amb moments de tot tipus. ✓ Aprofitem l'activitat de cloenda per agrair-nos els uns als altres el suport que ens hem donat. Sense el conjunt no hauria estat possible fer l'estiu.

F

Eix 2: L'equip educatiu

Què podem fer?	2.10. Organitzem un espai de tancament de l'estiu en el qual participin les entitats organitzadores
Com ho podem fer?	• Trobem un espai de valoració conjunta amb les persones responsables de la campanya d'estiu ✓ Necessitem la visió i participació d'entitats organitzadores, tècnics i tècniques dels organismes públics referents i directores i directors de les activitats. • Fem una valoració crítica i constructiva de l'estiu ✓ Destaquem aspectes que caldrà mantenir en un futur, hagi canviat o no la situació d'excepcionalitat, i altres que caldrà millorar. ✓ Recollim les valoracions de totes les activitats d'estiu en un document que inclogui les reflexions clau i les propostes de millora. Es pot organitzar en un format de <i>check-list</i> que en faciliti l'ús els propers estius.

EIX 3: EL JOC I LES ACTIVITATS DE LLEURE I ESPORT COM A EINES EDUCATIVES ESSENCIALS

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.1. Dissenyem cada activitat educativa incorporant un apartat sobre les mesures d'higiene
Com ho podem fer?	• Afegim a la fitxa d'activitat un apartat sobre les mesures d'higiene ✓ Detectem moments previs, durant i en acabar cada activitat, en què s'hagin d'incorporar mesures d'higiene especials. ✓ Fem una previsió del temps que hi destinarem com a part de l'activitat. • Modifiquem les normes dels jocs i els reglaments esportius ✓ Revisem els límits físics, el nombre de participants i el tipus de material a utilitzar.

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.2. Incorporem a les activitats aspectes que, en base a la inclusió, permetin una major atenció a la diversitat
Com ho podem fer?	• Modifiquem normes dels jocs i reglaments esportius ✓ Revisem límits, nombre de participants i tipus de material a utilitzar per adaptar-nos a les condicions de seguretat establertes sense deixar d'atendre aquelles situacions que requereixin la nostra atenció. ✓ Tinguem presents situacions especials, encara que siguin puntuals, per incloure tothom en les dinàmiques i activitats. • Preveiem què cal modificar i quines són les necessitats de suport que facilitaran que l'infant amb discapacitat pugui participar de l'activitat garantint-ne la seva inclusió.

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.3. Fem activitats a l'aire lliure que permetin treballar la dimensió física, adaptant-nos a les condicions sanitàries
Com ho podem fer?	• Repensem els jocs per tal que es puguin dur a terme complint les distàncies de seguretat però mantenint la interacció en grup ✓ Introduïm variants a les activitats. Podem jugar a atrapar seguint figures geomètriques marcades al terra, substituïm la mà per materials reciclables per a tocar-nos, utilitzem un xiulet per a conduir l'activitat, etc. • Optem per esports que la seva pràctica ja inclogui distància entre els i les participants ✓ Introduïm opcions viables com el bàdminton, tennis de taula, voleibol o atletisme, entre d'altres. ✓ Introduïm variants en el reglament en aquells altres esports que sigui necessari pel compliment dels protocols de seguretat. • Incloem dins la programació, sortides a espais naturals o zones verdes ✓ Redescobrim la natura, ens hi relacionem i aprenem a través de les excursions i sortides a l'aire lliure. ✓ Connectem aquestes activitats a l'aprenentatge instrumental: treballem la descoberta d'animals i les seves petjades, la identificació de plantes de la zona, la cura del medi ambient, o l'orientació, entre d'altres.

D

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.4. Treballem l'expressió d'emocions a les activitats
Com ho podem fer?	• Posem atenció als espais informals i quotidians ✓ Utilitzem el primer moment d'arribada a l'activitat per explicar com ens sentim. Ajudem a que tothom pugui dir-hi la seva. ✓ Aprofitem l'acabament d'una activitat per demanar com s'han sentit i els ajudem a posar paraules al que senten. • Posem atenció a les activitats educatives ✓ Posem en pràctica activitats i eines que ajuden a gestionar emocions concretes. Per exemple, l'explicació d'un conte per a la gestió de la por, la felicitat, el valor de l'amistat, la pèrdua. Altres activitats poden ser les representacions o les mateixes cançons. Ajudem a descobrir els missatges i les emocions.

D

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.5. Treballem l'expressió artística i la creativitat a través de les activitats
Com ho podem fer?	• Utilitzem materials variats i reciclables ✓ Fem tallers plàstics a través de cartrons, plàstics, plastilina, pintura casolana, fang, ceres o sabó casolà. També, la farina, la sorra, les fulles, els papers de diferents textures i colors, la roba, el cartró, etc. • Potenciem la creació lliure a través d'activitats ✓ Generem espais de creativitat lliure per a expressar-se sense limitacions ni orientacions. Animem-los i deixem-los temps per crear. • Potenciem l'expressió corporal a través de la música i la dansa ✓ Plantegem activitats amb instruments musicals de percussió. ✓ Pensem en diferents ritmes i llenguatges musicals. ✓ Aprofitem les cançons per treballar el llenguatge, l'expressió oral i la comprensió. • Potenciem la creativitat i la imaginació a través d'activitats ✓ Plantegem la creació col·lectiva d'històries reals o imaginaries, o un centre d'interès amb elements fantàstics. ✓ Aprofitem altres arts per ajudar la creació i expressió: teatre, mim, circ, fotografia, pintura, etc.

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.6. Ajustem aspectes de les activitats que permetin la interacció del grup però respectant les mesures sanitàries
Com ho podem fer?	• Pensem en estratègies per afavorir la interacció entre els diferents grups de convivència ✓ Proponem reptes o enigmes que per a la seva resolució es demani la participació organitzada, però separada físicament, dels diferents grups de convivència. ✓ Utilitzem recursos (trossos de missatges escrits, parts de dibuixos o cançons) que necessiten de la interacció dels grups per a la seva composició i participació col·lectiva. ✓ Fem activitats col·laboratives en les que el resultat final sigui patrimoni del grup. Per exemple, cadascú fa una part d'un mural de grup. • Pensem en canviar algunes normes per a fer viables els jocs en grup ✓ Inventem-nos noves normes a jocs que fèiem habitualment. ✓ Siguem creatius i creatives. Per exemple, en comptes de buscar un objecte potser hem de fugir d'aquest. • Utilitzem les noves tecnologies només si és necessari ✓ Pensem que poden ser útils en el cas que ens haguem de relacionar amb persones de fora l'activitat. Això inclou altres participants del casal d'estiu, professionals o convidats.

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.7. Treballem la millora del medi ambient
Com ho podem fer?	• Organitzem les activitats de manera sostenible ✓ Aprofitem el volum gran de material que acostumem a llençar. ✓ Repensem si en alguns casos trobem alternatives de materials que puguin utilitzar-se més d'una vegada i sense comprometre les mesures sanitàries. • Treballem hàbits sostenibles amb les participants ✓ Potenciem, més que mai, el reciclatge, l'ús responsable de l'aigua, recomanem embolcalls de paper, bosses de roba, etc.

Eix 3: El joc i les activitats de lleure i esport com a eines educatives essencials

Què podem fer?	3.8. Elaborem un dossier final que inclogui les variants introduïdes a les activitats durant aquest estiu
Com ho podem fer?	• Destaquem les adaptacions introduïdes i les valoracions que n'hem fet ✓ Capitalitzem el coneixement generat per a futures activitats.

EIX 4: ELS APRENENTATGES

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.1 . Ens coordinem, sempre que sigui possible, amb l'escola de referència dels i les participants
Com ho podem fer?	• Ens comuniquem abans de l'inici del casal per posar en comú els aprenentatges instrumentals que cal reforçar ✓ Aprofitem, quan la nostra activitat educativa es faci en una escola, per coincidir amb l'equip educatiu i parlar dels i les participants que també són alumnes. ✓ Demanem, si ens és possible, a la resta d'escoles comunicar-nos (telefònicament o telemàticament) per fer la posada en comú. ✓ Aprofitem, si tenim conegudes i coneguts que treballen en escoles i instituts, perquè ens donin idees i orientacions concretes. • Demanem a les famílies si ens poden facilitar l'informe de final de curs ✓ Aprofitem el moment de la reunió inicial o trobades informals per preguntar si volen compartir amb nosaltres aquesta informació. ✓ Fem saber en tot moment el nostre interès a reforçar àmbits instrumentals a través de les activitats d'estiu.

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.2. Organitzem els grups de convivència, en la mesura que sigui possible, perquè siguin heterogenis des del punt de vista dels aprenentatges
Com ho podem fer?	• Aprofitem la informació recollida prèviament per organitzar els grups de convivència ✓ Pensem en aspectes rellevants per a la seva organització. Per exemple: com han viscut el confinament? Com han fet el seguiment de les tasques escolars? Qui pot ajudar a qui? Quines són les habilitats de cadascú? ✓ Potenciem les fortaleses de cada infant i pensem en allò en què el podem ajudar a través dels jocs i les activitats.

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.3. Establim, en la mesura que sigui possible, formes de relació amb referents dels centres educatius
Com ho podem fer?	• Plantegem visites puntuals de professionals dels centres educatius a les nostres activitats ✓ Convidem professorat, TIS o educador/ores socials dels centres educatius a venir algun dia a les activitats i compartir una estona de valoració. ✓ Oferim la possibilitat de veure com els participants interactuen en un context diferent al de l'escola. ✓ Explorem la possibilitat d'establir col·laboracions en activitats puntuals com poden ser espais de lectura, tallers d'expressió, etc. ✓ Demanem la seva opinió sobre com connectar les activitats a aprenentatges instrumentals des de les activitats d'estiu.

Eix 4: Els aprenentatges

	Què podem fer?	4.4. Treballem la competència lectora de manera transversal a les activitats
	Com ho podem fer?	• Pensem a introduir textos de lectura en les activitats ✓ Afegim fragments de text i proves escrites per resoldre pistes i reptes dins els jocs. ✓ Ens assegurem que el conjunt de participants llegeixin constantment i oferim suport a qui més el necessita. ✓ Assegurem que els textos puguin ser llegits i compresos per tots, si cal, amb el nostre suport. • Convidem escriptores i escriptors a explicar-nos algunes de les seves històries i a fer lectures col·lectives ✓ Pensem en persones del barri amb habilitats per l'escriptura. ✓ Pensem a vincular la història i els seus personatges al centre d'interès amb el qual treballem. • Incloem en la programació visites a la biblioteca del barri ✓ Pensem a aprofitar una gimcana o un joc de pistes que impliqui llegir la cerca de llibres i informacions a la biblioteca. ✓ Comptem prèviament amb la complicitat dels professionals de la biblioteca per organitzar la visita. • Reservem un espai físic amb llibres per tal de motivar l'hàbit de lectura ✓ Convidem esportistes o periodistes del barri perquè facin microlectures sobre l'esport que practiquen a l'estiu. ✓ Pensem a fer que aquest espai sigui d'ús lliure perquè determinats participants hi puguin estar durant les estones lliures.

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.5. Treballem la competència oral de manera transversal a les activitats
Com ho podem fer?	• Identifiquem, prèviament, quins són els moments en què cal motivar l'expressió oral dels i les participants ✓ Pensem que qualsevol activitat, ja sigui de lleure o esportiva, necessita espais per a l'expressió oral en grup. ✓ Posem atenció als espais informals. Per exemple, fent que cada dia un infant o jove ens expliqui les rutines del dia o el menú del dinar; organitzant assemblees de grup; o explicant què hem fet durant el cap de setmana. ✓ Posem atenció a alguns recursos per a l'aprenentatge. Per exemple, incentivant el cant, l'explicació oral de les proves, el teatre en grup, la creació de contes o històries orals, la realització d'entrevistes a companys/anyes o persones del barri, els debats, entre d'altres. • Donem confiança a qui més la necessita ✓ Pensem que per aprendre i avançar en l'expressió oral cal que cadascú se senti confiat o confiada. ✓ Pensem en qui són aquells participants que més ho necessiten. Donem-los suport i vetllem perquè tinguin les seves oportunitats d'aprenentatge. • Posem en pràctica tècniques perquè la comunicació sigui efectiva ✓ Recordem-los que cal parlar a poc a poc, pensar abans bé el que volem dir, preparar-nos la nostra intervenció, etc. ✓ Recordem-los que, per parlar bé, cal també saber escoltar. • Construïm un sentit col·lectiu de l'aprenentatge ✓ Aprofitem els diferents nivells d'expressió en el grup per crear un clima d'ajuda en el qual els infants aprenguin els uns dels altres a l'hora d'expressar-se. ✓ Pensem en activitats, dinàmiques i jocs que estimulin el treball cooperatiu. • Establim com a llengua vehicular de l'activitat el català ✓ Evitem que la comunicació sigui una limitació per a la realització i gaudi de totes les activitats, però ajudem a fer que sentin i aprenguin el català. Alguns dels participants difícilment l'hauran practicat durant el confinament. • Incloem activitats d'expressió oral en diferents llengües ✓ Fem proves de les gimcanes o jocs de pistes en anglès o castellà. ✓ Fem que un/a dels personatges del centre d'interès parli en una llengua diferent. ✓ Assegurem que donem espais perquè els participants puguin expressar-se en aquestes altres llengües.

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.6. Treballem la competència matemàtica de manera transversal a les activitats
Com ho podem fer?	• Incloem píndoles matemàtiques a les activitats en grup ✓ Pensem que en moltes activitats podem treballar les matemàtiques (tallers, jocs d'orientació, gimcanes, jocs de pistes, etc.). Podem fer proves de càlcul mental, activitats de construcció que permetin treballar la situació de l'espai o el sistema mètric, donar instruccions per elaborar pocions màgiques treballant mesures diferents, etc. ✓ Proposem reptes quotidians relacionats amb reptes matemàtics. Per exemple, aprofitant que la mesura de l'espai i les distàncies aquest estiu serà un tema rellevant. Fem-ho d'una manera divertida demanant que apliquin el sistema mètric a l'hora de separar els espais i complir les distàncies requerides. També, en el cas que vulguem decorar les sales, calculem plegats el material que necessitem.

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.7. Treballem l'experimentació del medi a través de les activitats
Com ho podem fer?	• Fem activitats de ciència amb experiments ✓ Reproduïm el mètode científic amb experiments. Pensem a reforçar l'explicació dels resultats i que cada grup en faci una exposició oral. Podem, a més, vincular-ho al centre d'interès. • Aprofitem les sortides a la natura o a zones verdes ✓ Pensem que les activitats als espais oberts permeten ampliar els coneixements sobre el medi social i natural ja que són una bona oportunitat per aprendre sobre el nostre entorn. ✓ Despertem la curiositat dels participants pel medi natural i la seva interacció amb la societat. Podem reflexionar, per exemple, sobre els efectes a la natura durant el confinament.

D

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.8. Proposem espais dinamitzats en els quals s'estimuli la curiositat a través d'activitats vinculades a l'aprenentatge instrumental
Com ho podem fer?	• Habilem espais que ofereixin activitats guiades entorn de la lectoescriptura, matemàtiques i l'art ✓ Creem en un mateix espai diferents ambients, amb materials diversos i adaptables als interessos i inquietuds dels participants. ✓ Convidem persones que puguin aportar-hi la seva experiència o coneixement, per participar en aquest espai i dinamitzar-lo: membres de l'equip educatiu de l'escola, veïns i veïnes del barri amb professions o sabers específics, artistes locals, bibliotecàries o bibliotecaris, entre d'altres.

F

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.9. Coordinem-nos amb l'escola, sempre que sigui possible, per traspassar informació rellevant un cop hagin acabat les activitats d'estiu
Com ho podem fer?	• Busquem diferents maneres de fer arribar a l'escola informació sobre els aprenentatges fets pels participants al llarg de l'estiu ✓ Fem una reunió o trucada als tutors o tutores. ✓ Pensem també que una bona opció és escriure un breu text o diari d'estiu per lliurar-lo al setembre a l'escola. Podem incloure les competències del lleure educatiu que s'han treballat, o valorar les relacions fetes amb la resta de participants.

A D
F

Eix 4: Els aprenentatges

Què podem fer?	4.10. Incloem en els contactes i les reunions amb les famílies informació sobre les competències i els aprenentatges
Com ho podem fer?	• Preparem un escrit per enviar a les famílies abans de l'inici de l'activitat on s'expliqui quins aprenentatges esperem realitzar ✓ Pensem a utilitzar la reunió inicial amb les famílies o inscripció per explicar-ho. ✓ Pensem a fer un retorn en la reunió o tancament final. ✓ Pensem a elaborar circulars que d'una manera senzilla expliquin què treballem i aprenem. Per exemple, en relació amb aspectes com ara l'autonomia, la relació amb la resta del grup, els hàbits d'higiene o la competència oral.

EIX 5: LES RELACIONS SOCIALS I COMUNITÀRIES

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

	Què podem fer?	5.1. Elaborem un mapa d'oportunitats del barri per col·laborar durant el desenvolupament de les activitats
	Com ho podem fer?	• Fem una llista de persones o entitats que podrien col·laborar per impulsar activitats concretes ✓ Pensem en persones compromeses amb el barri i disposades a dinamitzar un taller o activitat segons la seva expertesa. ✓ Pensem en equipaments del barri que poden incloure la realització d'una activitat concreta a partir del suport dels seus professionals. ✓ Incorporem a la programació les col·laboracions que vagin sorgint.

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

	Què podem fer?	5.2. Aprofitem l'espai públic i l'aire lliure per a la realització de les activitats
	Com ho podem fer?	• Compartim l'espai públic perquè és el lloc de trobada i de vida comunitària. Donem-lo a conèixer ✓ Podem fer sortides a places, parcs i altres indrets on el joc i el lleure pugui desenvolupar-s'hi amb normalitat. ✓ Pensem a fer visites o algunes instal·lacions que poden ser atractives i formatives per als infants i adolescents: alguna fàbrica, taller, botiga, comerç. Preparem preguntes a fer sobre temàtiques rellevants per la seva comunitat. ✓ Podem fer visites guiades o simplement utilitzar els equipaments públics com a recursos complementaris: biblioteques, centres cívics, ateneus, museus, etc. ✓ Generem rutes culturals a través de la fotografia o descobertes d'altres barris de la ciutat.

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

Què podem fer?	5.3. Fem activitats educatives que es connectin amb els equipaments culturals de l'entorn
Com ho podem fer?	• Aprofitem els equipaments públics especialitzats per incorporar-los a la nostra programació ✓ Pensem en visites a equipaments variats: museus, biblioteques, ludoteques, centres de recursos o centres culturals. ✓ Concretem prèviament les activitats a fer i vinculem-ho a través d'una activitat posterior de joc a un aprenentatge instrumental.

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

Què podem fer?	5.4. Promovem que en moments puntuals els diferents grups de convivència interaccionin respectant les distàncies i protocols de seguretat
Com ho podem fer?	• Pensem en estratègies perquè els i les participants de diferents grups de convivència tinguin una vivència compartida de l'estiu ✓ Disposem de moltes eines al nostre abast. Per exemple, podem dissenyar una macrogimcana on cada grup de convivència resolgui una prova concreta. O podem organitzar un joc de pistes on cada grup prepari pistes per a un altre. O unes olimpíades esportives cooperatives on es necessita la participació del conjunt de grups de convivència. ✓ Tinguem present que un bon marc per generar pertinença i vivència compartida és l'eix d'interès. ✓ Un altra alternativa és que cada setmana la trobada o intercanvi es faci amb grups diferents i que cada un d'ells aporti alguna activitat a la trobada: un joc, un conte, una dansa, un obra de teatre, etc.

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

Què podem fer?	5.5. Promovem espais d'intercanvi entre participants de diferents activitats d'estiu
Com ho podem fer?	• Proposem als participants que vulguin l'opció de compartir experiències de l'estiu amb altres infants o joves de la ciutat ✓ Conduïm trobades, converses o discussions virtuals amb un sentit educatiu. ✓ Pensem en trobades virtuals en el marc d'un projecte cooperatiu en el qual unitats de participants de diferents casals es necessiten per resoldre reptes compartits. Per exemple, enigmes o <i>escape rooms</i> virtuals. ✓ Podem oferir l'opció que els participants que vulguin puguin crear una petita peça audiovisual que expliqui el que han fet aquest estiu els diferents casals.

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

Què podem fer?	5.6. Convidem artistes i esportistes del barri perquè, des de diferents disciplines, desenvolupin activitats concretes
Com ho podem fer?	• Duem a terme activitats a través de la participació d'artistes i esportistes ✓ Pensem d'una manera àmplia en diferents disciplines artístiques: pintura, dansa, música, teatre, escultura, circ, etc. ✓ Per trobar-les, pensem també en persones del nostre entorn més proper, i si no, utilitzem mitjans tecnològics. ✓ La seva participació pot donar-se també de manera virtual i pot ser un estímul igualment. • Connectem les visites i activitats que se'n desprenen al nostre centre d'interès ✓ Pensem en el potencial que tenen diferents expressions (artística, emocional, física) per vincular-se al nostre centre d'interès. Per exemple, un artista de circ ens pot ajudar a millorar el nostre equilibri, habilitat que pot ser molt important per a l'esport que estem practicant aquest estiu. ✓ Connectem, sempre que sigui possible, aquest tipus d'experiències a un aprenentatge instrumental. Per exemple, preparant una entrevista oral a les persones que ens visiten o fent que alguns nois i noies facin de presentadors de tota l'activitat.

D

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

Què podem fer?	5.7. Fem accions que tinguin com a objectiu la millora d'una realitat específica del nostre barri
Com ho podem fer?	• Posem el focus en aspectes o conseqüències de la crisi actual ✓ Anem a cantar cançons al carrer davant una residència per animar els avis. ✓ Siguem també creatius o creatives i usem el centre d'interès en el cas que hi hagi limitacions per les mesures sanitàries. Per exemple, un centre d'interès on els participants hagin d'ajudar a salvar un bosc o a protegir la gent de la covid-19. • Pensem en accions concretes que tinguin un efecte visible per als infants i joves ✓ Contactem amb ONG i mirem si els podem ajudar d'alguna manera: recollint material, fent difusió, etc. ✓ Netegem alguna zona, carrer o racó del barri. ✓ Pintem (amb el permís que calgui) alguna paret o estructura malmesa.

F

Eix 5: Les relacions socials i comunitàries

Què podem fer?	5.8. Agraïm el suport de les persones i entitats de l'entorn que han col·laborat en les activitats
Com ho podem fer?	• Preparem un detall com a record de l'experiència ✓ Codissem-lo amb els i les participants. Per exemple, una cançó, dibuix, escultura, fotografia o simplement un escrit signat per tots. ✓ Pot ser també un vídeo amb imatges recollides de totes les col·laboracions i l'agraïment final. • Aprofitem el moment d'agraïment per fer-ne una valoració conjunta ✓ Pensem en una fórmula àgil de valoració i que cada experiència pot obrir futures vies de col·laboració.

EIX 6: LA SALUT I ELS HÀBITS SALUDABLES

Eix 6: La salut i els hàbits saludables

Què podem fer?	6.1. Impulsem canvis organitzatius per aplicar les mesures d'higiene i sanitàries
Com ho podem fer?	• Dediquem temps a conèixer la nova normativa ✓ Proposem a la persona responsable de seguretat i sanitat de l'equip que ja s'haurà format que ens traspassi la informació rellevant i que tot l'equip n'estiguem al cas. ✓ Demanem, en el cas que sigui necessari, suport en aquest àmbit a les autoritats o Administració responsable. • Planifiquem amb l'equip educatiu com incloure la normativa a la programació i activitats ✓ Identifiquem els canvis que cal introduir, tant en les activitats com en els espais informals. ✓ Pensem, sobretot, a introduir rutines en el funcionament de l'activitat. Concretament, en el temps que haurem d'invertir perquè els i les participants es rentin les mans o puguem netejar i endreçar alguns espais. ✓ Fem-nos corresponsables del compliment de la normativa. Per exemple, distribuïm de manera pactada responsabilitats dins l'equip educatiu i també entre els infants i joves.

Eix 6: La salut i els hàbits saludables

Què podem fer?	6.2. Coneguem el protocol d'actuació en el cas de detecció de símptomes de la covid-19
Com ho podem fer?	• Establim i compartim amb l'equip els passos per gestionar una situació de covid-19 positiu ✓ Treballem els elements indispensables: quins són els símptomes, com els detectem (instruments que tenim a disposició i com els utilitzem) i com hi reaccionem. ✓ Preparem un protocol de comunicació interna i externa per a la seva gestió. Hauria d'incloure com alertar les autoritats sanitàries competents, les famílies dels participants i la seva confidencialitat.

Eix 6: La salut i els hàbits saludables

Què podem fer?	6.3. Elaborem un dossier i plafons informatius sobre l'aplicació de les condicions sanitàries en les activitats d'estiu
Com ho podem fer?	• Preparem un dossier informatiu per a les famílies i l'equip educatiu ✓ Pensem a incloure protocols i qüestions pràctiques que són essencials aquest estiu. Per exemple, informacions relatives als moments d'entrada i sortida o les neteges dels espais. ✓ Pensem a compartir aquesta informació a les reunions inicials d'equip i d'inscripcions amb les famílies. • Fem visibles als diferents espais i instal·lacions els protocols d'actuació ✓ Pengem cartells i plafons informatius on s'expliquin de manera visual i simple els protocols vigents. Les imatges poden ajudar els infants a entendre'ls i seguir-los millor.

Eix 6: La salut i els hàbits saludables

Què podem fer?	6.4. Introduïm un component lúdic i de joc durant el reforçament d'hàbits d'higiene
Com ho podem fer?	• Inventem una cançó que ens acompanyi mentre ens rentem les mans ✓ Fem que tingui una durada aproximada a l'estona que cal rentar-se les mans i que descrigui els passos que cal seguir. També podem substituir la cançó per una petita història. • Introduïm sistemes motivadors perquè els i les participants s'impliquin amb les noves pautes d'higiene ✓ Siguem creatius i creatives. Per exemple, establim un sistema perquè els i les participants obtinguin punts col·laborant en la neteja o ventilació dels espais. ✓ Pensem també en com vincular-ho al centre d'interès a través de reptes i jocs. Fins i tot podem introduir-ho dins les normes de les activitats com l'últim pas a fer per acabar un joc, dinàmica o gimcana.

Eix 6: La salut i els hàbits saludables

Què podem fer?	6.5. Incorporem un component lúdic i de joc durant el protocol d'entrada i sortida de participants i famílies a les activitats
Com ho podem fer?	• Relacionem els nous protocols d'entrada i sortida a una història o narrativa ✓ Pensem en recursos educatius que acompanyin aquest moment de transició. Per exemple, una història o narrativa connectada al centre d'interès. Fins i tot, una cançó que ens ajudi a crear una minicoreografia amb els passos que cal seguir. ✓ Tinguem en compte el temps que necessitem per fer les entrades i sortides. Si tenim establert un temps concret i prèviament fixat, podem pensar com fer-ho d'una manera divertida, distesa. Evitem així que les entrades i sortides siguin fredes o que generin tensió. Per exemple, utilitzant un rellotge, la mímica, llums que simulin semàfors, etc.

Eix 6: La salut i els hàbits saludables

Què podem fer?	6.6. Preveiem estratègies perquè durant els espais de temps lliure es compleixin les distàncies de seguretat
Com ho podem fer?	• Marquem espais diferenciats d'una manera creativa i divertida ✓ Hem de preveure què fer si en algun espai coincideix més d'un grup de convivència. Per exemple, creant símbols o senyals al terra amb material reciclat de manera que sigui divertit. • Distribuïm els horaris de temps lliure pensant que coincideixin pocs grups de convivència alhora ✓ Pensem a crear diferents moments o espais de temps lliure.

Eix 6: La salut i els hàbits saludables

	Què podem fer?	6.7. Revisem els espais i materials utilitzats per assegurar-ne la higiene
	Com ho podem fer?	• Pactem horaris per tal que cada grup de convivència s'organitzi i conegui quan pot utilitzar el material i les zones comunes ✓ Pensem que és important que setmanalment l'equip educatiu pacti la distribució d'espais i material. ✓ Pensem a preveure el temps de desinfecció després de l'ús dels materials i espais. • Diferenciem espais per guardar el material comú i el material de cada grup de convivència. ✓ Guardem el material que utilitzarà cada grup de convivència en espais identificats i d'ús propi. ✓ Pensem a destinar un espai a material comú, al qual només hi accedeixi l'equip educatiu. • Tinguem clar qui i com fa la neteja dels espais un cop acaba l'activitat diària ✓ Pensem en un canal de comunicació àgil i constant amb el personal de neteja.

QUADRE RESUM DE LES ORIENTACIONS

	A	D	F
EIX 1: EL GRUP D'INFANTS I ADOLESCENTS			
1.1. Establim un calendari previ a l'inici de les activitats, que inclogui reunions i gestions per a la recollida d'informació dels i les participants	X		
1.2. Elaborem un recull de serveis del barri	X		
1.3. Posem en marxa diversos canals perquè la comunicació amb les famílies sigui àgil	X	X	
1.4. Detectem quines són les situacions amb les quals hem de mantenir una relació constant i fluida amb la família	X	X	
1.5. Fem activitats inicials que, a través de diferents tècniques, permetin que els i les participants expressin com se senten		X	
1.6. Reforcem, sobretot els primers dies, hàbits i rutines per a una pedagogia de la convivència		X	
1.7. Proposem diferents espais de participació que permetin l'expressió d'idees i emocions		X	
1.8. Vetlem perquè l'aplicació de les mesures sanitàries i de distanciament suposin una vivència tan normalitzada i pròpia com sigui possible		X	
1.9. Preparem durant els primers dies activitats per enfortir el sentiment de pertinença		X	
1.10. Posem en pràctica estratègies de mediació entre iguals a l'hora de gestionar els conflictes que apareguin		X	
1.11. Preparem activitats de tancament que ens permetin reviure vivències positives amb participants i famílies			X
1.12. Generem estratègies i espais per comunicar-nos amb les famílies i fer un tancament de l'estiu			X
1.13. Tanquem la comunicació i traspass d'informació, si és possible, amb els professionals especialitzats amb qui s'ha establert contacte			X
EIX 2: L'EQUIP EDUCATIU			
2.1. Busquem espais informals i de distensió previs per a tot l'equip educatiu	X		
2.2. Establim espais i canals de comunicació a partir dels quals l'equip intercanvi estratègies i resolgui dubtes	X		
2.3. Pactem rutines i pautes d'organització interna de l'equip educatiu	X		
2.4. Preparem un protocol d'ús d'espais i materials	X		
2.5. Coordinem-nos amb altres equips educatius d'estiu per compartir l'experiència i resoldre dubtes	X		
2.6. Mantinguem-nos connectats i en xarxa amb altres serveis	X	X	
2.7. Mantinguem la constància de les reunions d'equip d'acord amb les pròpies necessitats	X	X	X
2.8. Donem importància a la reunió de tancament i valoració de les activitats d'estiu			X
2.9. Fem una cloenda de l'activitat d'estiu amb l'equip, tan motivadora i especial com sigui possible			X
2.10 Organitzem un espai de tancament de l'estiu en el qual participin les entitats organitzadores i l'Ajuntament			X
EIX 3: EL JOC I LES ACTIVITATS DE LLEURE I ESPORT COM A EINES EDUCATIVES ESSENCIALS			
3.1. Dissenyem cada activitat educativa incorporant un apartat sobre les mesures d'higiene	X		
3.2. Incorporarem en les activitats aspectes que, a partir de la inclusió, permetin més atenció a la diversitat	X	X	
3.3. Fem activitats a l'aire lliure que permetin treballar la dimensió física, adaptant-nos a les condicions sanitàries		X	
3.4. Treballem l'expressió d'emocions en les activitats		X	
3.5. Treballem l'expressió artística i la creativitat a través de les activitats		X	
3.6. Ajustem aspectes de les activitats que permetin la interacció del grup però respectant les mesures sanitàries		X	
3.7. Treballem la millora del medi ambient		X	
3.8. Elaborem un dossier final que inclogui les variants introduïdes a les activitats durant aquest estiu			X
EIX 4: ELS APRENENTATGES			
4.1. Ens coordinem, sempre que sigui possible, amb l'escola de referència dels i les participants	X		
4.2. Organitzem els grups de convivència, en la mesura que sigui possible, perquè siguin heterogenis des del punt de vista dels aprenentatges	X		
4.3. Establim, en la mesura que sigui possible, formes de relació amb referents dels centres educatius		X	
4.4. Treballem la competència lectora de manera transversal a les activitats		X	
4.5. Treballem la competència oral de manera transversal a les activitats		X	
4.6. Treballem la competència matemàtica de manera transversal a les activitats		X	
4.7. Treballem l'experimentació del medi a través de les activitats		X	
4.8. Proposem espais dinamitzats en els quals s'estimuli la curiositat a través d'activitats vinculades a l'aprenentatge instrumental		X	
4.9. Coordinem-nos amb l'escola, sempre que sigui possible, per traspassar informació rellevant un cop hagin acabat les activitats d'estiu			X
4.10. Incloem en els contactes i les reunions amb les famílies informació sobre les competències i els aprenentatges	X	X	X
EIX 5: LES RELACIONS SOCIALS I COMUNITÀRIES			
5.1. Elaborem un mapa d'oportunitats del barri per col·laborar durant el desenvolupament de les activitats	X		
5.2. Aprofitem l'espai públic i l'aire lliure per a la realització de les activitats	X	X	
5.3. Fem activitats educatives que es connectin amb els equipaments culturals de l'entorn	X	X	
5.4. Promovem que en moments puntuals els diferents grups de convivència interaccionin respectant les distàncies i protocols de seguretat		X	
5.5. Promovem espais d'intercanvi entre participants de diferents activitats d'estiu		X	
5.6. Convidem artistes i esportistes del barri perquè, des de diferents disciplines, desenvolupin activitats concretes		X	
5.7. Fem accions que tinguin com a objectiu la millora d'una realitat específica del nostre barri		X	
5.8. Agraïm el suport de les persones i entitats de l'entorn que han col·laborat en les activitats			X
EIX 6: LA SALUT I ELS HÀBITS SALUDABLES			
6.1. Impulsem canvis organitzatius per aplicar les mesures d'higiene i sanitàries	X		
6.2. Coneguem el protocol d'actuació en el cas de detecció de símptomes de la covid-19	X		
6.3. Elaborem un dossier i plafons informatius sobre l'aplicació de les condicions sanitàries en les activitats d'estiu	X	X	
6.4. Introduïm un component lúdic i de joc durant el reforçament d'hàbits d'higiene		X	
6.5. Incorporarem un component lúdic i de joc durant el protocol d'entrada i sortida de participants i famílies a les activitats		X	
6.6. Preveiem estratègies perquè durant els espais de temps lliure es compleixin les distàncies de seguretat		X	
6.7. Revisem els espais i materials utilitzats per assegurar-ne la higiene		X	X

RECURSOS PER CONSULTAR

Referències bibliogràfiques

AJUNTAMENT DE BARCELONA (2020). *Mesura de govern, Pla d'estiu extraordinari T'estiumoltíssim!* https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2020/05/MdG_Pla-Estiu-Extraordinari_def4.pdf

AJUNTAMENT DE BARCELONA (2018). *Mesura de govern per garantir i millorar la incidència de l'associacionisme educatiu de base comunitària a la ciutat.* <https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documentos/mesuragovern-associacionisme-educatiu-comunitari-joves.pdf>

ALIANÇA EDUCACIÓ 360. (2019). *Competències per a la vida en el lleure educatiu.* Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

ALIANÇA EDUCACIÓ 360 (2020). *Elements per un estiu enriquit i competencial.* <https://www.educacio360.cat/wp-content/uploads/2020/05/elements-per-un-estiu-enriquit-i-competencial.pdf>

ARMENGOL, C. (2012). "La intervenció en el lleure d'infants i joves: panoràmica de la diversitat". *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, núm. 50, p. 46-68.

MAROPE, M.; GRIFFIN, P.; GALLAGHER, C. (2018). *Future Competences and the Future of Curriculum. A Global Reference for Curricula Transformation.* UNESCO - International Bureau of Education. http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/future_competences_and_the_future_of_curriculum.pdf

MORATA, T.; PALASÍ, E.; MARZO, M.; PULIDO, M. Á. (2019). "Estàndards de qualitat de cohesió social en els territoris en el marc de les organitzacions de lleure educatiu i acció sociocultural". *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa* (73), p. 17-37.

ROCHA-SCARPETTA, J.-A. (2019). "L'estudi del lleure educatiu: una perspectiva internacional i transcultural". *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, núm. 73, p. 1-23.

TRILLA, J. (2012). "Els discursos de l'educació en el lleure". *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, núm. 50, p. 31-45.

VALLS, N.; CRÉIXAMS, C.; BORISON, A.; FONT, A. (2007). *Aprenentatges en l'àmbit associatiu de l'educació en el lleure.* Barcelona: Observatori Català de la Joventut. Secretaria de Joventut. Generalitat de Catalunya.

Recursos per utilitzar

▪ Materials per treballar amb infants i joves:

ARTRAZ, B.; SIERRA, E.; GONZÁLEZ, F. *et al.* (2017). *Guía sobre el duelo en la infancia y la adolescencia: formación para madres, padres y profesorado*. Colegio de Médicos de Bizkaia. <https://www.sepyrna.com/documentos/Gu%C3%ADa-sobre-el-duelo-en-la-infancia-y-en-la-adolescencia-1.pdf>

CCMA. Sèrie juvenil: Confinats: <https://www.youtube.com/watch?v=TCYTvDlzGK0>

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT. Guia: *Com trobar-hi sentit. Consells pràctics per a joves durant el confinament*.
http://ejoventut.gencat.cat/web/.content/e-joventut/recursos/tipus_de_rekurs/documentacio/arxiu/Guies-confinament/Guia_Joves_Confinats.pdf

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT. Guia: *Com trobar-hi sentit. Consells pràctics per a professionals que treballen amb joves durant el confinament*.
http://ejoventut.gencat.cat/web/.content/e-joventut/recursos/tipus_de_rekurs/documentacio/arxiu/Guies-confinament/Guia_Professionals_Confinats.pdf

ESPAI GUT. Conte infantil per acompanyar en la gestió d'emocions: *Kuma, què fem amb la tristesa?* <https://www.espaignut.com/wp-content/uploads/2020/04/Kuma-CAT-2.pdf>

UNIVERSITAT DE BARCELONA. *Confinament davant l'amenaça: un repte psicològic. Pautes per a la gestió psicològica del confinament*.
<https://www.ub.edu/portal/documents/1748627/4861990/Pautes%20psicologiques%20confinament/ff635d66-3821-a786-941b-c52306d10559>

▪ Materials per reflexionar:

CORTÉS, E.; CURCOLL, L. (2020). "L'espai públic garanteix necessitats vitals de la infància i iguala oportunitats de joc i salut". *El Crític* (28 maig 2020).
<https://www.elcritic.cat/opinio/lespai-public-garanteix-necessitats-vitals-de-la-infancia-i-iguala-oportunitats-de-joc-i-salut-58664>

DEPARTAMENT DE TREBALL, AFERS SOCIALS I FAMÍLIES. Infografia: *Habilitats per a la vida. Monogràfics del Pla d'actuació territorial en joventut 2017-2020*.
<http://ejoventut.gencat.cat/permalink/11ad257b-0a97-11e9-bfb7-005056924a59.pdf>

▪ Espais web:

Ajuntament de Barcelona:

- Campanya d'activitats d'estiu: www.barcelona.cat/vacances
- Educació: www.barcelona.cat/educacio
- Baobab: programa de lleure educatiu i comunitari: www.barcelona.cat/educacio/baobab
- Infància: www.barcelona.cat/infancia
- Institut Municipal Barcelona Esports: www.barcelona.cat/esports
- Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD). Barcelona Accessible: la ciutat de les persones amb diversitat funcional: www.barcelona.cat/accessible
- Pla de barris de Barcelona: <http://pladebarris.barcelona/ca/>

Generalitat de Catalunya:

- Activitats i recursos d'educació en el lleure:
www.estiuamblleure.cat/ca/inici/
www.estiuamblleure.cat/ca/recursos-i-materials-pedagogics/

Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya: www.copc.cat

- Suport psicològic especialitzat per a la infància i l'adolescència durant la pandèmia de la covid-19

Adreça de correu: suportinfancia@copc.cat

Telèfon: 649756713

Aquesta línia estarà operativa a partir del 29 de juny i fins al 12 de setembre.

L'horari d'atenció telefònica serà de dilluns a divendres de 9 a 17 h, dissabtes de 9 a 14 h, i diumenges i festius tancat.

Línia de suport gratuïta dirigida a

. Nenes, nens i adolescents que de forma autònoma o per iniciativa familiar puguin plantejar una demanda de suport psicològic.

. Familiars directes o tutors/es legals que tinguin dubtes sobre aspectes relacionats amb la infància i l'adolescència durant la pandèmia.

. Educadors/ores, mestres, professors/ores, monitors/ores que plantegin dubtes o dificultats de maneig emocional amb infants i adolescents durant la seva tasca pedagògica o de lleure.

Edita

Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris, de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona

Col·labora

Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Persones Grans, i Servei de Promoció i Suport de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, de l'Ajuntament de Barcelona

Autors

Edgar Iglesias, Pere Soler i Berta Espona

Liberi. Grup de recerca en infància, joventut i comunitat, de l'Institut de Recerca Educativa de la Universitat de Girona

Barcelona, juny del 2020

www.barcelona.cat/educacio

www.barcelona.cat/vacances